Janne Salminen 8.2.2023

Perustuslakivaliokunta

Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan vaalisäännön 8 §:n muuttamisesta (PNE 2/2022 vp)

Ehdotus

1. Puhemiesneuvosto on ehdottanut eduskunnan työjärjestykseen tehtäväksi muutoksia, jotka ovat ehdotuksen perustelujen mukaan luonteeltaan päivityksiä ja lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia. Ehdotukset koskevat muun muassa työjärjestyksen sääntelyä asian pöydällepanosta, valtakirjojen tarkastamisesta, mahdollisuudesta sallia keskustelu pääministerin vaalin yhteydessä, eduskunta-aloitteen tekemisestä, äänestystavasta ja edustajantoimen hoitamisen keskeytymisestä. Ehdotukseen sisältyy myös uudet säännökset puhemiesneuvoston ja kansliatoimikunnan etäkokouksista. Samoin on ehdotettu vaalisäännön sääntelyä ehdokaslistojen jättämisestä muutettavaksi nykyistä joustavammaksi.

2. Ehdotetut muutokset ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2023.

Arviointia

3. Asia on perustuslakivaliokunnassa vireillä mietinnön antamista varten.

4. Suomen perustuslain 52.1 §:n mukaan eduskunnan työjärjestyksessä annetaan perustuslakia tarkempia säännöksiä valtiopäivillä noudatettavasta menettelystä sekä eduskunnan toimielimistä ja eduskuntatyöstä.

5. Työjärjestys hyväksytään lakiehdotuksen käsittelystä säädetyssä järjestyksessä ja julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa (HE 1/1998 vp, s. 100-101). Useissa perustuslain säännöksissä on yksittäisiä viittauksia työjärjestykseen ja siinä säädettäviin asioihin (34-37 ja 39-41 sekä 45, 46, 50, 72 ja 83 §).

6. Eduskunnan työjärjestyksellä on huomattava merkitys eduskunnan työn kannalta. Voimassa olevan perustuslain tarkoitus on nimenomaisesti jättää eduskuntatyön yksityiskohtainen sääntely työjärjestyksen varaan ja keventää sääntelyä perustuslaissa.

7. Tämä mahdollistaa eduskuntatyön kehittäminen joustavasti ja myös teknisluonteiset tarkistukset työjärjestykseen voidaan tehdä aikaisempaa yksinkertaisemmalla tavalla. (HE 1/1998 vp, s. 37).

8. Käsitykseni ehdotuksesta, sen luonteesta ja keskeisestä sisällöstä vastaa ehdotuksen perusteluissa esitettyä.

9. Ensinnäkin, minusta ehdotus näyttäytyy ja on mielestäni luonnehdittavissa ehdotuksessa tehdyin tavoin *pääosin puhtaasti teknisluonteisena päivittämisenä*.

10. Toiseksi, kuten ehdotuksessa on nostettu esiin, *siinä on kaksi periaatteelliselta ja myös perustuslain kokonaisuuden kannalta keskeistä ehdotusta*. Niillä ei ole merkitystä säätämisjärjestyksen kannalta; *ehdotukset oikeastaan vastaavat paremmin perustuslakia kuin nykyinen sääntely*.

11. Tulkintani mukaan perustuslain kannalta on linjakkaampaa tehdä ehdotettu muutos *valtakirjojen tarkastamista*. Ehdotus on periaatteessa huomattava. Nykyisellä menettelyllä on historialliset perusteet, mutta nykyisellään ja *eduskunnan asema huomioon ottaen ei ole mielestäni linjakasta, että valtioneuvoston oikeuskansleri suorittaa valtakirjojen tarkistamista*. Lisäksi ei ole mielestäni täysin korrektia, että työjärjestyksellä annetaan tehtäviä valtioneuvoston oikeuskanslerille. Muutoksella on siten kokonaisuutena tarkastellen myös perustuslakiin palautuvia syitä.

12. Edustajantoimen hoitamisen keskeytymistä koskevien säännösten muuttamista koskevalla ehdotuksella on perustuslaista johtuva syy. Perustuslain 28.1 §:n mukaan edustajantoimen hoitaminen näet keskeytyy ajaksi, jonka kansanedustaja toimii Euroopan parlamentin jäsenenä. Siten nykyinen lisäedellytys työjärjestyksessä menee itse asiassa pidemmälle kuin perustuslaki keskeytymisen sääntelyssä. Tämän vuoksi työjärjestyksen 77 §:n muuttaminen on myös perustuslain kannalta perusteltua.

13. Säädösteknisesti ehdotukset ovat korkealuokkaisia ja ymmärrettäviä. Minulla ei ole huomautettavaa myöskään niiltä osin.

14. Pidän puhemiesneuvoston ehdotusta sen perusteluista ilmenevistä syistä myös tarkoituksenmukaisena.